

SEKRETARIATSAFGØRELSE

31. januar 2018
Engros & Transmission
17/02666
PEFA

GODKENDELSE AF PRODUKTER, DER KAN HANDLES I DEN FÆLLES DAY-AHEAD-MARKEDSKOBLING I ELMARKEDET, JF. KOMMISSIONENS FORORDNING (EU) 2015/1222, ARTIKEL 40.

SEKRETARIATET FOR
ENERGITILSYNET

Carl Jacobsens Vej 35
2500 Valby

Tlf. 4171 5400
post@energitilsynet.dk
www.energitilsynet.dk

AFGØRELSE

1. Sekretariatet for Energitilsynet træffer på baggrund af nedenstående sagsfremstilling og begrundelse afgørelse om:

- Godkendelse af Nord Pool AS ("Nord Pool") anmeldelse af 13. november 2017 af forslag til produkter, der kan handles i den fælles day-ahead-markedskobling i elmarkedet ("DA produkter"), jf. artikel 40 i Kommissionens forordning (EU) 2015/1222 af 24. juli 2015 om fastsættelse af retningslinjer for kapacitetstildeling og håndtering af kapacitetsbegrænsninger.

SAGSFREMSTILLING

BAGGRUND

2. I denne sag tages der stilling til Nord Pools anmeldelse af 13. november 2017, se bilag 2 og bilag 3. Anmeldelsen vedrører forslag til produkter, der kan handles i den fælles day-ahead-kobling i elmarkedet ("DA produkter"), jf. artikel 40 i Kommissionens forordning (EU) 2015/1222 af 24. juli 2015 ("CACM GL") om fastsættelse af retningslinjer for kapacitetstildeling og håndtering af kapacitetsbegrænsninger.

3. Nord Pool har indsendt anmeldelsen i medfør af deres rolle som udpeget elektricitetsmarkedsoperatør (Nominated Electricity Market Operator - "NEMO") i de to budområder DK1 og DK2.

4. EPEX Spot SE ("EPEX Spot") har anmeldt enslydende anmeldelse samme dato til Sekretariatet. Denne anmeldelse godkendes i separat afgørelse.

5. CACM GL trådte i kraft den 14. august 2015.

6. «Udpeget elektricitetsmarkedsoperatør» ("NEMO") er defineret i CACM GL artikel 2, nr. 23 som *"en enhed, der af den kompetente myndighed er blevet udpeget til at udføre opgaver i forbindelse med den fælles day-ahead- eller intraday-kobling"*.
7. «Fælles day-ahead-kobling» er defineret i CACM GL artikel 2, nr. 26 som *"den auktionsproces, hvor indsamlede bud matches og overførselskapacitet tildeles simultant for forskellige budområder på day-ahead-markedet"*.
8. «Fælles intraday-kobling» er defineret i CACM GL artikel 2, nr. 27 som *"den kontinuerlige proces, hvor indsamlede bud matches og overførselskapacitet tildeles simultant for forskellige budområder på intraday-markedet"*.
9. »Priskoblingsalgoritme«: er defineret i CACM GL artikel 2, nr. 28 som *"den algoritme, der anvendes i den fælles day-ahead-kobling til simultan matchning af bud og tildeling af overførselskapacitet"*.
10. »Algoritmen for kontinuerlig handel« er defineret i CACM GL artikel 2, nr. 29 som *"den algoritme, der anvendes i den fælles intraday-kobling til matchning af bud og kontinuerlig tildeling af overførselskapacitet"*.
11. »Markedskoblingsfunktionen« er defineret i CACM GL artikel 2, nr. 30 som *"den opgave, der består i at matche bud på henholdsvis day-ahead- og intraday-markedet for forskellige budområder og simultant tildele overførselskapacitet"*.
12. For de to danske budområder DK1 og DK2 er Nord Pool udpeget som NEMO ved Energitilsynets afgørelse af 27. oktober 2015.
13. Desuden har EPEX Spot SE ("EPEX Spot"), der er udpeget som NEMO i bl.a. medlemsstaten Frankrig, underrettet Energitilsynet om, at EPEX Spot påtænker at tilbyde day-ahead- og intraday-handelsydelser i de to danske budområder.
14. Det følger af CACM GL artikel 4, stk. 5, at en NEMO, der er udpeget i én medlemsstat, har ret til at tilbyde day-ahead- og/eller intraday-handelsydelser til levering i en anden medlemsstat. EPEX Spot har endnu ikke påbegyndt aktiviteter i de to danske budområder.
15. Forslaget til DA produkter er udarbejdet af NEMO'erne i fællesskab i samarbejde med TSO'erne i henhold til artikel 40 i CACM GL. Forslaget skal godkendes af alle regulerende myndigheder, jf. CACM GL artikel 9, stk. 6, litra h).
16. Forslaget til DA produkter blev anmeldt første gang af Nord Pool og EPEX Spot til Sekretariatet den 14. februar 2017, se bilag 6. De regulerende myndigheder i Unionen rådførte sig med hinanden og blev enige om, at forslaget ikke kunne

godkendes uden ændringer. De regulerende myndigheder anmodede derfor NEMO'erne om at ændre forslaget til DA produkter – en såkaldt request for amendment (RfA). Anmodningen er dateret 24. juli 2017, se bilag 5. Det er Nord Pools ændrede forslag til DA produkter, som er genstand for behandling i denne afgørelse.

17. Anmodningen om ændringer til forslaget indeholdt følgende punkter:

- Opretning af forkerte henvisninger og termer.
- Inklusion af ny artikel med definitioner.
- I artikel 3 nævnes lokale reguleringer, men der henvises ikke til konkrete dokumenter.
- Tidslinjen for implementering var ikke tilstrækkeligt begrundet og udbygget.
- Det var ikke klart, hvilke produktændringer som fremover ville føre til en ændring af forslaget, og hvilke ændringer, som kunne gennemføres uden All-NRA godkendelse.

BESKRIVELSE AF DA PRODUKTER

18. CACM GL fastsætter detaljerede regler for fastsættelse af kapacitetstildeling og håndtering af kapacitetsbegrænsninger og gælder for alle transmissions-systemer og sammenkoblinger i Unionen med undtagelse af transmissionssystemer på øer, der ikke er forbundet med andre transmissionssystemer ved hjælp af sammenkoblinger, jf. artikel 1 i CACM GL.

19. CACM GL har bl.a. til formål at fremme effektiv konkurrence inden for produktion af, handel med og forsyning af elektricitet, sikre driftssikkerheden, optimere beregningen og tildelingen af overførselskapacitet.

20. Formålet og krav til day-ahead produkter er, jf. artikel 40 i CACM GL:

- At de af produkterne afledte bud er i euro og refererer til markedstid
- At priskoblingsalgoritmen kan håndtere de af produkterne afledte bud, der kan dække såvel én tidsenhed for markedet som flere tidsenheder
- At produkterne bliver justeret af NEMO'erne til markedets behov via markeds-høringer hvert 2. år

21. NEMO'erne afholdt en offentlig høring jf. artikel 9 i CACM GL i perioden 3. november 2016 til 2. december 2016. Der blev også holdt en workshop for interessenter den 14. november 2016 i samarbejde med TSO'erne.

22. I præambel nr. 1¹ til Nord Pools forslag, anfører NEMO'erne, at ved at be- myndige tilgængeligheden af en bred vifte af produkter, som NEMO'er kan stille til rådighed for markedsdeltagerne som led i day-ahead koblingen, fremmer for- slaget effektiv konkurrence inden for produktion, handel og levering af elektricitet. Det fremgår endvidere, at dette vil fortsætte fremover, fordi NEMO'er skal konsul- tere markedsdeltagere mindst hvert andet år for at sikre, at de tilgængelige produk- ter afspejler deres behov.

23. I præambel nr. 2² anfører NEMO'erne, at den række af produkter, som bliver stillet til rådighed for markedsdeltagerne, afspejler de behov, som markedsdeltage- re har givet udtryk for gennem årene. Det anføres videre, at det foreslåede pro- duktsortiment understøtter den samlede likviditet med hensyn til day-ahead kob- lingen og - hvor relevant - børsmæglerhandel, og at forslaget fremmer robusthed i prisfastsættelsen og økonomisk velfærdsmaksimering.

24. Forslaget til DA Produkter anfører, at følgende produkter kan handles i day- ahead markedet:

- Aggregerede markedstidsordrer
- Komplekse ordrer
- Blokordrer
- Merit ordrer
- PUN ordrer

25. Aggregerede markedstidsordrer er standard købs- og salgstilbud for forbrug og produktion hørende til samme budområde arrangeret som én enkel budkurve, der angiver produktion/forbrug som funktion af prisen. Kurverne kan have de former, som er vist i figur 1 nedenfor, eller hybrider heraf.

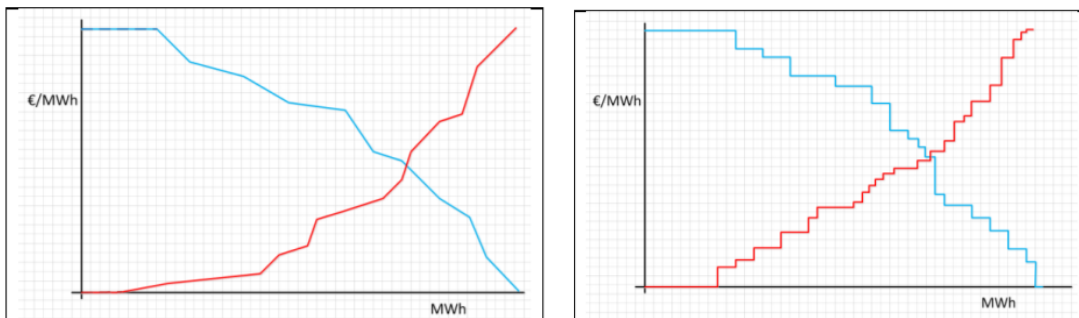
26. Komplekse ordrer kan være af to typer. Enten MIC/MP eller belastningsgradi- ent ordrer.

27. MIC står for ”minimum income condition”, MP står for ”maximum payment”. MIC/MP ordrer er sammensat af indtil flere (standard) markedstid (se punkt 25.) underordrer og en økonomisk betingelse, som repræsenterer minimum indtægt eller maksimal betaling. Indtægt eller betaling kan enten angives som et fast tal i euro eller som et variabelt tal i euro per MWh. Se figur 2.

¹ Der er fejl i NEMO'ernes nummering. Recital nr. 1 optræder 2 gange. Her refereres til anden gang.

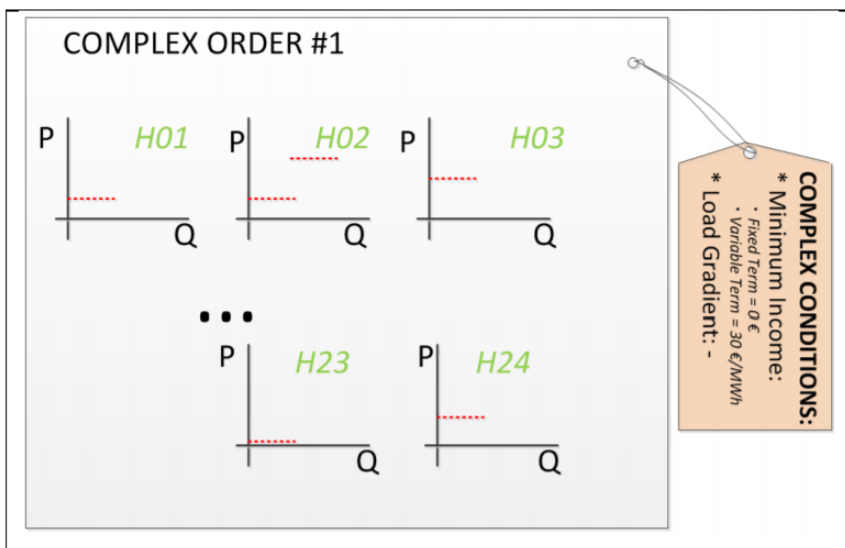
² Der er fejl i NEMO'ernes nummering. Recital nr. 2 optræder 2 gange. Her refereres til anden gang.

FIGUR 1 | AGGREGEREDE MARKEDSTIDSORDERER

Kilde: Price Coupling of Regions, Euphemia public description, December 5, 2016

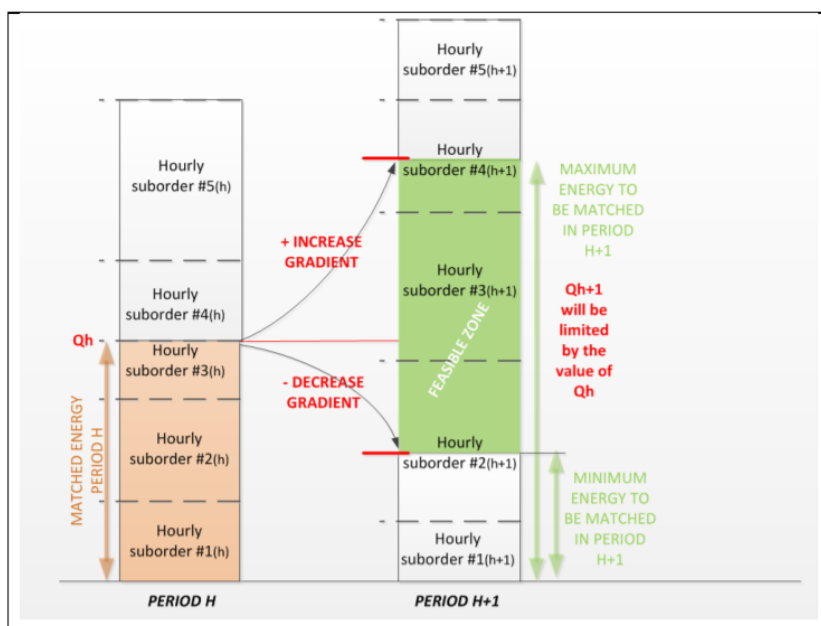
FIGUR 2 | KOMPLEKS ORDRE, MINIMUM INCOME

Kilde: Price Coupling of Regions, Euphemia public description, December 5, 2016

28. Belastningsgradientordrer sætter en bibetingelse, der begrænser variationen mellem de accepterede volumener for en ordre i markedstid, og det accepterede volumen af den samme ordre i tilstødende markedstidsenhed. Se figur 3.

FIGUR 3 | KOMPLEKS ODRE, BELASTNINGSGRADIENT

Kilde: Price Coupling of Regions, Euphemia public description, December 5, 2016

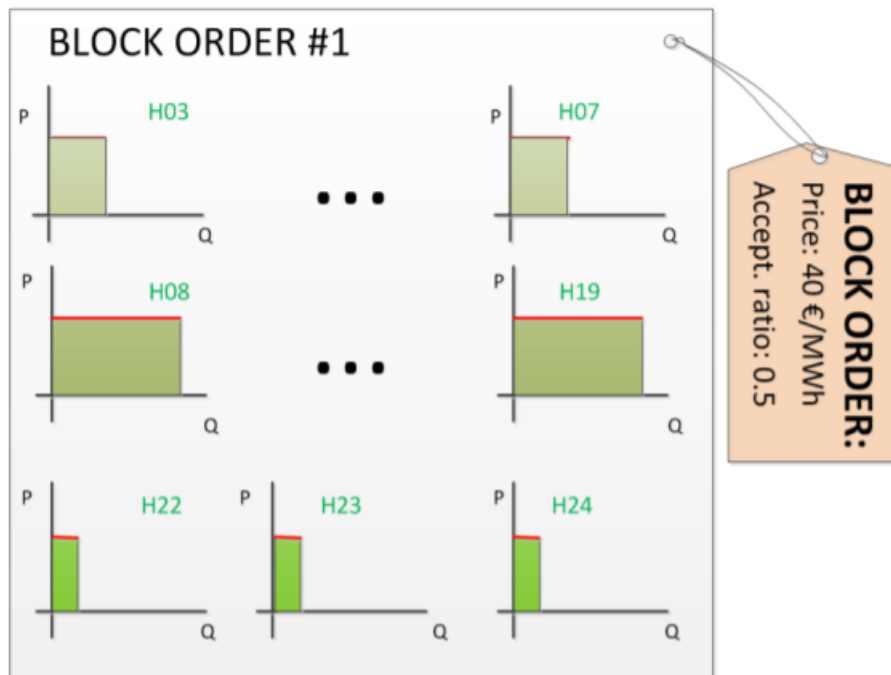
29. Blokordrer består af en fast prisbegrænsning (minimum for salg og maksimum for køb), et minimum acceptforhold og et volumen for et antal markedstidsenheder. Hvis volumen ikke er det samme for alle perioder, defineres blokordren som en profilblok. Se figur 4.

30. Blokordrer bliver ikke accepteret for et volumen mindre end minimum acceptforhold. Acceptforholdet skal være det samme for alle markedstidsenheder hørende til blokken. Der skal endvidere beregnes én pris, som det volumenvægtede gennemsnit af de respektive markedstidsenheders ligevægtspriser.

31. Salgsblokordrer afvises, hvis den blokvolumenvægtede gennemsnitlige markedsligevægtspris er lavere end blokkens faste prisbegrænsning.

32. Købsblokordrer afvises, hvis den blok volumenvægtede gennemsnitlige markedslikevægtspris er højere end blokkens faste prisbegrænsning.

FIGUR 4 | BLOK ORDRE

Kilde: Price Coupling of Regions, Euphemia public description, December 5, 2016

33. Der er også mulighed for yderligere begrænsninger i form af forbundne blokke og eksklusive blokke. Se forslaget artikel 4, stk. 16 og stk. 17.

34. Meritordrer angiver en prioritetsrækkefølge mellem meritordrer til den samme pris.

35. PUN ordrer står for Prezzo Unico Nazionale og er en speciel ordretype hørende til det italienske marked. Typen sikrer forbrugerne samme pris i hele Italien, mens producenterne møder prisforskelle mellem zoner.

36. De ovennævnte produktmuligheder er dem, som day-ahead markedskoblingen understøtter. Det er op til hver enkelt NEMO at beslutte, om de vil udbyde disse.

37. Tidshorizonten for ikrafttræden af forslaget er fastsat til at være umiddelbart efter det tidspunkt, hvor MCO-funktionen, jf. CACM Art. 7(3), er implementeret

HØRING

38. Sekretariatet sendte det første forslag til day-ahead produkter i høring den 23. februar 2017 med høringsfrist 23. marts 2017.

39. Sekretariatet modtog ingen høringssvar.

BEGRUNDELSE

40. I den foreliggende sag anmodes Sekretariatet for Energitilsynet om at godkende Nord Pools forslag til produkter på day-ahead markedet jf. artikel 40 i Kommissionens forordning (EU) 2015/1222 om fastsættelse af retningslinjer for kapacitetstildeling og håndtering af kapacitetsbegrænsninger ("CACM GL").

41. Forslaget skal godkendes af Sekretariatet i overensstemmelse med CACM GL artikel 9 stk. 6 litra h).

42. Sekretariatet lægger vægt på, at forslaget til DA Produkter har været i høring, og at der ikke er indkommet høringssvar.

43. Sekretariatet bemærker, at NEMO'erne har imødekommet markedets geografisk spredte ønsker med de mange forskellige produkttyper, og at de foreslåede produkter er de samme, som markedsaktørerne har adgang til i dag.

44. Sekretariatet lægger også vægt på, at forslaget er objektivt, dvs. at det gælder for alle NEMO'er og markedsdeltagere og derfor ikke er diskriminerende.

45. Sekretariatet lægger vægt på, at der ligger objektive krav til grund for produkterne, og at produkterne i forslaget er de samme produkter, som markedskoblingsalgoritmen i dag håndterer.

46. Sekretariatet bemærker, at NEMO'erne har ændret følgende elementer fra første version til anden version af forslaget:

- Ny artikel 2 indeholder en lang række definitioner og præciseringer
- Der er rettet op på henvisninger i præamblen
- Omtale af lokale reguleringer i tidligere artikel 3 er nu fjernet.
- Ny artikel 5 anfører nu præcis tidsplan for implementering af forslaget.
- Ny artikel 3 anfører nu præcist, at ændringer i definerede produkter skal følge ændringsprocedure fra algoritmeforslaget (et andet NEMO forslag).

47. Sekretariatet lægger vægt på, at NEMO'erne har imødekommet de ændringsanmodninger, som de regulerende myndigheder har bedt om, på acceptabel vis.

48. Alle regulerende myndigheder i Unionen, herunder Energitilsynet, har samarbejdet om at vurdere forslaget til day-ahead produkter. De regulerende myndigheder er nået til enighed om godkendelse af forslaget og har udarbejdet et fælles positionspapir, jf. bilag 4. Konklusionen fra positionspapiret er bl.a. baseret på ovennævnte ændringer i forslaget.

49. Ud fra en samlet betragtning finder Sekretariatet, at forslaget ikke er til hinder for at formålene i CACM GL opnås.

BILAG 1

RETSGRUNDLAG

1. I det følgende gennemgås de love og bekendtgørelser mv., der har relevans for ovenstående betragtninger og vurderinger, hvor sagsfremstillingens fakta vurderes i lyset af lovgrundlaget.

– **EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS FORORDNING (EF) NR. 714/2009 AF 13. JULI 2009 (FORORDNING 714/2009)**

2. **Forordning 714/2009** (forordning (EF) nr. 714/2009 af 13. juli 2009) regulerer den grænseoverskridende handel med elektricitet i det indre marked.

3. Formålet med forordningen defineres i art. 1:

”Denne forordning har til formål at:

a) fastsætte fair regler for den grænseoverskridende handel med elektricitet, for dermed at øge konkurrencen på det indre marked for elektricitet under hensyntagen til de nationale og regionale markeders særlige kendetegn. Dette indebærer indførelsen af en kompensationsordning for grænseoverskridende strømme af elektricitet og opstilling af harmoniserede principper for transmissionsafgifter på tværs af grænserne og for fordeling af ledig kapacitet på samkøringslinjerne mellem de nationale transmissionssystemer

b) fremme udviklingen af et funktionsdygtigt og gennemsigtigt engrosmarked med et højt forsynings sikkerhedsniveau for elektricitet. Den indeholder mekanismer til harmonisering af disse regler for grænseoverskridende elektricitetsudveksling.”

4. Med forordningen er der oprettet et europæisk samarbejdsorgan for transmissionssystemoperatører for elektricitet (»ENTSO for elektricitet«) til sikring af, at elektricitetstransmissionsnettet forvaltes optimalt, og der åbnes mulighed for elektricitetshandel og elektricitetsforsyning på tværs af grænserne i Fællesskabet, jf. art. 5 og præambelen (nr. 7).

5. Forordningen fastsætter proceduren for indførelse af de såkaldte netregler (”network codes”), som er harmoniserede retsakter for elmarkedet, samt fastsætter retningslinjer (”guidelines”), der medfører nødvendig harmonisering, bl.a. vedrørende handel med el.

6. ENTSO for elektricitet skal samarbejde om at etablere netregler. Netreglerne bør være i tråd med de overordnede retningslinjer (»*framework guidelines*«), som efter deres beskaffenhed er ikke-bindende, og som er opstillet af Agenturet for Samarbejde mellem Energireguleringsmyndigheder (herefter benævnt ”ACER”), jf. præambelen (nr. 6). De overordnede retningslinjer skal angå områder, som Kommissionen i henhold til art. 6(1) skal angive på en prioritetsliste. Herefter sker

udarbejdelsen af netregler efter proceduren i art. 6. Endelig følger det af art. 6(9) at:

"9. Når agenturet er overbevist om, at netreglerne er i tråd med de relevante overordnede retningslinjer, forelægger agenturet netreglerne for Kommissionen og kan henstille, at de vedtages inden for et rimeligt tidsrum. Hvis Kommissionen ikke vedtager reglerne, angiver den årsagerne hertil."

7. I forbindelse med vedtagelse af **CACM GL** (Kommissionens forordning (EU) 2015/1222 af 24. juli 2015 om fastsættelse af retningslinjer for kapacitetstildeling og håndtering af kapacitetsbegrænsninger) har Kommissionen ikke fulgt ACER's indstilling om vedtagelse, da Kommissionen fandt, at udkastet til netreglen ikke var formuleret tilstrækkeligt konkret til at kunne vedtages i form af en netregel.

8. CACM GL er derfor vedtaget som en retningslinje ("guideline") med hjemmel i forordningens art. 18(3)(b) og art. 18(5).

"3. I retningslinjer, der medfører det minimum af harmonisering, som er nødvendigt for at nå denne forordnings mål, fastsættes endvidere, hvor der er relevant:

[...]

b) nærmere regler for handel med elektricitet

[...]

5. Kommissionen kan vedtage retningslinjer for de punkter, der er anført i stk. [...] 3 i denne artikel."

9. I forhold til den EU-retlige lovgivningsproces vedtages netregler og retningslinjer som gennemførelsesretsakter i den såkaldte komitologiproces, hvor retsaktens indhold behandles i en komité bestående af medlemslandene.

– **KOMMISSIONENS FORORDNING (EU) 2015/1222 AF 24. JULI 2015 OM FASTSÆTTELSE AF RETNINGSLINJER FOR KAPACITETSTILDELING OG HÅNDBETING AF KAPACITETSBEGRÆNSNINGER.**

10. Med hjemmel i forordning 714/2009 er vedtaget **CACM GL** (Kommissionens forordning (EU) 2015/1222 af 24. juli 2015 om fastsættelse af retningslinjer for kapacitetstildeling og håndtering af kapacitetsbegrænsninger). Forordningen er som nævnt ikke en netregel, men en retningslinje. Det ændrer dog ikke ved, at der er tale om en forordning, som gælder umiddelbart og er bindende i medlemslandene.

11. Af præamblen (nr. 3) fremgår det, at forordningen fastsætter harmoniserede minimumsregler, i sidste ende med tanke på en fælles day-ahead- og intraday-kobling, med henblik på at skabe et klart retsgrundlag for lønsom og moderne kapacitetstildeling og håndtering af kapacitetsbegrænsninger, der fremmer handel med elektricitet i Unionen og en mere lønsom udnyttelse af nettet samt øger konkurrenceevnen, til gavn for forbrugerne.

12. De juridiske bestemmelser relevant for afgørelse om produkter, som NEMO'erne kan handle i den fælles day-ahead-koblingsproces er artikel 3, 9 og 40 i CACM GL.

13. Det følger af artikel 3, at CACM GL har til formål at:

- a) fremme effektiv konkurrence inden for produktion af, handel med og forsyning af elektricitet
- b) sikre optimal udnyttelse af transmissionsinfrastrukturen
- c) sikre driftssikkerheden
- d) optimere beregningen og tildeling af overførselskapacitet
- e) sikre at TSO'er, NEMO'er, agenturet, regulerende myndigheder og markedsdeltagere får en fair og ikke-diskriminerende behandling
- f) sikre og forbedre oplysningernes gennemsigtighed og pålidelighed
- g) bidrage til effektiv og langsigtet drift og udvikling af elektricitetstransmissionssystemet og elektricitetssektoren i Unionen
- h) sørge for, at behovet for retfærdig og ordentlig markeds- og prisdannelse respekteres
- i) skabe lige vilkår for NEMO'er
- j) sørge for ikke-diskriminerende adgang til overførselskapacitet.

14. NEMO'ernes forslag til produkter, som NEMO'erne kan handle i den fælles day-ahead-koblingsproces skal godkendes af alle regulerende myndigheder i henhold til artikel 9, stk. 6, litra h) og skal bl.a. omfatte et forslag til tidsrammen for gennemførelsen af disse og en beskrivelse af deres forventede betydning for målene i denne forordning, jf. artikel 9, stk. 9.

15. Artikel 9, stk. 10 fastsætter at, hvor godkendelsen af vilkår, betingelser og metoder kræver, at mere end én regulerende myndighed træffer en afgørelse, rådfører, samarbejder og koordinerer de kompetente regulerende myndigheder tæt med hinanden med henblik på at nå til enighed. Hvor det er relevant, tager de kompetente regulerende myndigheder agenturets udtalelse i betragtning. De regulerende myndigheder træffer afgørelse om de fremlagte vilkår, betingelser og metoder, jf. stk. 6-8, senest seks måneder efter at de, eller i givet fald den sidste berørte regulerende myndighed, har modtaget de omhandlede vilkår, betingelser og metoder.

17. Det følger af artikel 40 at:

- 1) Senest 18 måneder efter denne forordnings ikrafttrædelse fremlægger NEMO'erne et fælles forslag vedrørende de produkter, der kan handles i den fælles day-ahead-kobling. NEMO'erne sikrer, at de af disse produkter afledte bud, der indsendes til priskoblingsalgoritmen, er i euro og refererer til markedstid.
- 2) NEMO'erne sikrer, at priskoblingsalgoritmen kan håndtere de af disse produkter afledte bud, der kan dække såvel én tidsenhed for markedet som flere tidsenheder for markedet.

- 3) I overensstemmelse med artikel 12 hører NEMO'erne senest to år efter denne forordnings ikrafttrædelse og efterfølgende hvert andet år:
 - a) markedsdeltagerne, med henblik på at sikre at de produkter, der er til rådighed, afspejler deres behov
 - b) TSO'erne, med henblik på at sikre at produkterne tager højde for driftssikkerheden
 - c) de regulerende myndigheder, med henblik på at sikre at de produkter, der er til rådighed, er i overensstemmelse med målene i denne forordning.
- 4) NEMO'erne ændrer om nødvendigt produkterne i henhold til resultaterne af høringen i stk. 3.

BILAG 2 – NORD POOLS ANMELDELSE
BILAG 3 – FORSLAG TIL DA PRODUKTER
BILAG 4 – POSITIONSPAPIR BLANDT ALLE REGULATORER
BILAG 5 – REQUEST FOR AMENDMENT FRA ALL-NRA
BILAG 6 – OPRINDELIGT FORSLAG